

PREDLOG

Na osnovu člana 8a stav 2 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14), Vlada Crne Gore na sjednici od _____ 2016. godine, donijela je

NACIONALNI PLAN ZA ODRŽIVU UPOTREBU SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

1. UVOD

Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Nacionalni plan) utvrđuju se ciljevi, mjere, indikatori, rokovi i aktivnosti za smanjenje rizika i negativnih efekata sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i na životnu sredinu odnosno za postizanje održive upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Cilj Nacionalnog plana je smanjenje negativnog uticaja sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: pesticidi), odnosno smanjenje rizika na zdravlje ljudi i životnu sredinu uz promovisanje integralnih i drugih nehemijskih mjera suzbijanja štetnih organizama radi:

- boljeg razumijevanja načina upotrebe pesticida;
- upotrebe naučnih i drugih dokaza ili postupaka kojima se smanjuje štetan uticaj upotrebe pesticida pri čemu korisnik suzbija štetne organizme i korove na ekonomičan način;
- prepoznavanja uloga svih učesnika i interesnih grupa u ostvarivanju zajedničkog cilja održive upotrebe pesticida;
- sprovođenja adekvatne zaštite na radu;
- praćenja rezidua pesticida u hrani;
- primjene posebnih tehnika pri upotrebi pesticida na specifičnim kulturama;
- prikupljanja parametara za monitoring upotrebe pesticida koji sadrže aktivne supstance koje izazivaju posebnu zabrinutost, naročito u smislu upotrebe različitih alternativnih sredstava i metoda.

Nacionalnim planom utvrđene su aktivnosti i nosioci tih aktivnosti koje se odnose na zdravstvene, socijalne, ekonomske i ekološke efekte u skladu sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim uslovima, kao i aktivnosti utvrđene propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode i otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima kod kojih pesticidi imaju indirektan uticaj, a odnose se na vode, očuvanje divljih ptica, prirodnih staništa i divlje faune i flore.

2. INSTITUCIONALNI OKVIR

2.1 ADMINISTRACIJA

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
Sektor za fitosanitarne poslove
Odsjek za sredstva za zaštitu bilja

2.2 INSPEKCIJA

Fitosanitarne inspekcija
Veterinarska inspekcija
Zdravstveno - sanitarna inspekcija

2.3 LABORATORIJE

Centar za ekotoksikološka ispitivanja - CETI

3. STATISTIČKI PODACI

3.1 CRNA GORA:

- površina: 13 812 km²;

- ukupan broj stanovnika: 622 218;
- gustina naseljenosti: 45 stan./km²;
- glavni grad: Podgorica;
- obala: 293,5 km.

3.2 POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

Tabela 3.2.1 Poljoprivredno zemljište po kategorijama korišćenja (ha)

	Ukupno poljoprivredno korišćeno zemljište	Korišćene okućnice i/ili bašte	Korišćene oranice	Vinogradi	Voćnjaci ¹ - plantažni	Voćnjaci ¹ - ekstenzivni	Rasadnici	Višegodišnje livade i pašnjaci
2012	222 890,6	2 028,8	5 716,1	2 697,0	999,6	966,2	32,1	210 450,8
2013	223 131,0	1 992,1	5 812,1	2 701,8	1 004,2*	970,7*	32,1	210 618,0
2014	230 321,2	1 832,4	6 898,4	2 703,3	1 099,6	1 156,8	47,3	216 583,4

1) Uključeni maslinjaci

* = Ispravljen podatak

Izvor: Zavod za statistiku

3.3 UPOTREBA PESTICIDA

Od ukupnog broja poljoprivrednih gazdinstava u Crnoj Gori, najveći broj njih upotrebljava insekticide kao sredstvo za zaštitu bilja, dok najmanje njih upotrebljava biopesticide.

Tabela 3.3.1: Poljoprivredna gazdinstva prema upotrebi sredstava za zaštitu bilja

	Upotreba herbicida		Upotreba fungicida		Upotreba insekticida		Upotreba ostalih sredstava za zaštitu bilja		Upotreba biopesticida	
	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha
Ukupno	2 101	2 856,7	3 646	3 242,3	9 934	4 468,7	615	2 410,0	292	106,3
Porodična poljoprivredna gazdinstva	2 088	459,7	3 632	845,8	9 919	2 097,5	612	157,9	287	52,7
Poslovni subjekti	13	2 397,0	14	2 396,5	15	2 371,2	3	2 252,1	5	53,6

Izvor: Popis poljoprivrede 2010 Zavod za statistiku

Ukupno 2 101 poljoprivredno gazdinstvo koristilo je herbicide u referentnom periodu na površini od 2 856,7 ha.

Na površini od 3 242,3 ha ukupno 3 646 gazdinstava koristilo je fungicide za zaštitu bilja, dok se površina od 4 468,7 ha pod biljem štitila sa insekticidima.

Tabela 3.3.2: Porodična poljoprivredna gazdinstva prema upotrebi sredstava za zaštitu bilja po opštinama

	Upotreba herbicida		Upotreba fungicida		Upotreba insekticida		Upotreba ostalih sredstava za zaštitu bilja		Upotreba biopesticida	
	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha	broj gazd.	pov. u ha
Andrijevića	143	8,6	22	1,2	355	18,1	/	/	/	/
Bar	143	18,5	250	36,1	336	64,23	35	5,1	29	8,8
Berane	58	14,9	66	11,6	873	105,5	25	1,3	11	1,3
Bijelo Polje	62	24,5	112	24,9	743	112,0	72	54,2	44	12
Budva	7	1,8	7	0,9	17	16,2	1	0,4	/	/
Danilovgrad	79	10,3	504	50,3	509	71	90	8,6	21	1,9
Žabljak	1	0,1	/	/	/	/	/	/	1	0
Kolašin	46	32,9	58	37	585	104,8	8	1	/	/
Kotor	4	2	7	2,7	20	3,5	4	0,9	/	/
Mojkovac	6	1,4	7	0,8	1,62	19,2	1	0	4	0,4
Nikšić	37	4,8	154	14,4	1 627	256,2	81	31,3	41	4,8
Plav	437	18,1	6	1,5	391	34,3	1	0,5	/	/
Plužine	/	/	1	1	6	1,6	/	/	/	/
Pljevlja	38	10,6	49	19,3	804	150,5	3	1	13	1,7
Podgorica	931	275,4	1 990	538,3	2 299	608,6	198	36,7	106	15,3
Rožaje	1	0,3	6	0,4	42	4,3	/	/	/	/
Tivat	1	0,1	8	0,8	4	0,6	1	0	1	0,1
Ulcinj	52	30,7	172	67,5	890	472,9	10	6	6	1,6
Herceg Novi	13	0,6	36	7,6	80	32,8	22	1,1	8	4,4

Cetinje	26	3,6	173	28,5	150	18,3	60	9,9	2	0,4
Šavnik	3	0,5	4	1	26	2,4	/	/	/	/

Izvor: Popis poljoprivrede 2010 Zavod za statistiku

3.4 UVOZ PESTICIDA

Uvoz pesticida u Crnu Goru mogu da vrše samo privredna društva, druga pravna lica ili preduzetnici upisani u Registar uvoznika.

Uvezena sredstva za zaštitu bilja u skladu sa zakonom koji uređuje sredstva za zaštitu bilja mogu se samo isporučivati licima upisanim u Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i/ili na malo, ako:

- imaju zaposleno lice odgovorno za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (zaštita bilja, biljna proizvodnja);
- raspoložu odgovarajućom opremom i prostorom za skladištenje, odnosno prodaju sredstava za zaštitu bilja.

Uvoz pesticida u 2015. godini iznosio je blizu 3,5 miliona eura i veći je za 14,5% (ili za 442 hiljade eura) u odnosu na isti period prošle godine, a posmatrano u količini, uvoz pesticida u 2015. godini iznosio je blizu 722 t i manji je za 1,75% (ili za 13 t) u odnosu na isti period prošle godine.

Tabela 3.4.1.

Godina	kg	€
2010	624 405	2 984 949
2011	613 418	3 255 383
2012	655 190	3 252 724
2013	664 727	2 889 489
2014	734 814	3 045 678
2015	721 927	3 487 514

Izvor: Zavod za statistiku

U 2015. godini najveća vrijednost uvoza pesticida odnosila se na uvoz fungicida, koji su činili 48,6% ukupnog uvoza pesticida u Crnu Goru.

Tabela 3.4.2.

Januar - Decembar	Uvoz (u kg)				Uvoz (u €)			
Naimenovanje	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
380850 Roba koja sadrži jednu ili više supstanci nabrojanih u Napomeni 1 Gl. 38	5 099	6 508	413	10 405	33 103	40 192	2 318	24 262
380891 Insekticidi	135 909	138 633	103 676	132 301	1 153 781	835 784	818 277	953 895
380892 Fungicidi	91 202	114 399	142 285	168 645	1 118 312	1 241 269	1 220 825	1 694 390
380893 Herbicidi	31 127	30 211	46 866	35 443	144 208	122 079	287 838	137 029
380894 Dezinficijensi	369 908	346 461	401 765	348 943	725 810	574 998	589 690	580 071
380899 Ostalo	21 945	28 515	39 810	26 190	77 510	75 166	126 730	97 867
UKUPNO	655 190	664 727	734 814	721 927	3 252 724	2 889 489	3 045 678	3 487 514

Izvor: Zavod za statistiku

Uvoz pesticida u Crnu Goru pretežno je vršen iz Srbije i država članica EU.

Tabela 3.4.3 *

Uvoz-2015. godina	€
Srbija	1 440 114
Italija	539 138
Njemačka	317 441
Rumunija	227 394
Švajcarska	201 698
Kina	179 558
Slovenija	174 142
Ostale zemlje	408 029

Izvor: Zavod za statistiku

4. CILJEVI NACIONALNOG PLANA

4.1 OPŠTI CILJEVI:

- smanjenje opasnosti i rizika za zdravlje ljudi i životinja i životnu sredinu od negativnih efekata koji mogu nastati nepravilnom upotrebom pesticida;

- smanjenje nivoa rezidua aktivnih supstanci pesticida u hrani i vodi za piće, zamjenom aktivnih supstanci pesticida višeg sa supstancama nižeg rizika, primjenom ne-hemijske mjera zaštite bilja i drugih mjera zaštite;
- promovisanje upotrebe pesticida u poljoprivrednoj proizvodnji u skladu sa principima integralne zaštite bilja, koja osim postizanja ekonomske opravdanosti proizvodnje doprinosi i povećanju svijesti korisnika o sigurnoj upotrebi pesticida;
- promovisanje organske poljoprivrede i drugih održivih poljoprivrednih metoda proizvodnje;
- obezbjeđivanje održive upotrebe pesticida, uz smanjenje rizika koji mogu nastati prilikom njihove upotrebe;
- uspostavljanje transparentnog sistema za izvještavanje i praćenje napretka u postizanju zadatih ciljeva.

4.2 SPECIFIČNI CILJEVI:

- uspostavljanje liste registrovanih pesticida;
- unaprjeđenje prometa pesticida;
- uspostavljanje edukacije lica koja se bave prometom i upotrebom pesticida;
- uspostavljanje kontrole uređaja za primjenu pesticida;
- unaprjeđenje upotrebe pesticida;
- unaprjeđenje zaštite životne sredine kroz pravilnu upotrebu pesticida;
- unaprjeđenje zaštite zdravlja ljudi kroz pravilnu upotrebu pesticida;
- uspostavljanje sistema za evidentiranje prometa i upotrebu pesticida;
- unaprjeđenje sistema za postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida i postupanja sa pesticidima isteklog roka upotrebe;
- unaprjeđenje informisanja javnosti;
- unaprjeđenje procjene i analize rizika od pesticida.

4.3 INDIKATORI RIZIKA

Za potrebe procjene uspješnosti Nacionalnog plana radi smanjenja rizika od pesticida na životnu sredinu i zdravlje ljudi i životinja, za praćenje uspješnosti postizanja opštih i posebnih ciljeva, za upravljanje rizikom na nacionalnom nivou, kao i za potrebe obrade podataka i izvještavanja koriste se indikatori rizika.

Indikatori rizika su rezultati proračuna koji se primjenjuje prilikom procjene rizika od pesticida na zdravlje ljudi i/ili na životnu sredinu.

Informacije o rezultatima i uspješnosti u smanjenju rizika od upotrebe pesticida na životnu sredinu, zdravlje ljudi i životinja objavljuju se na internet stranicama Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: Ministarstvo poljoprivrede) i Uprave.

5. AKTIVNOSTI ZA POSTIZANJE CILJEVA NACIONALNOG PLANA

5.1 REGISTRACIJA PESTICIDA

Lista aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja koja je usklađena su EU listom objavljena je u „Službenom listu Crne Gore“, broj 70/2009, koja se redovno ažurira.

Na tržište Crne Gore mogu se stavljati samo pesticidi čije su aktivne supstance odobrene u Evropskoj uniji i koje se nalaze na Listi aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja.

S obzirom na činjenicu da Crna Gora nema proizvodnju pesticida u Crnoj Gori uspostavlja se sistem priznavanja registracije pesticida.

U 2014. godini donijet je Pravilnik o priznavanju registracije sredstava za zaštitu bilja ("Službeni list CG", broj 50/14) koji propisuje sadržaj zahtjeva za registraciju, bliže uslove i način za priznavanje registracije, dodjelu jedinstvenog registracionog broja i procjenu uporedivosti prilika i klimatskih uslova, način dostavljanja i sadržaj dokumentacije za priznavanje registracije, bliži sadržaj rješenja o registraciji i visina naknade za registraciju sredstava za zaštitu bilja.

5.1.1 Aktivnost: Postupak priznavanja registracije pesticida

U cilju uspostavljanja sistema Uprava će objaviti poziv odnosno obavještenje svim distributerima pesticida o obavezi da pokretanja postupka priznavanja registracije, odnosno podnošenja zahjeva i dobijanja Rješenja o priznavanju registracije pesticida.

Akt: Rješenja o priznavanju registracije pesticida;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.1.2 Aktivnost: Uspostavljanje registra pesticida

Akt: Rješenja o upisu u registar;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.1.3 Aktivnost: Objavljivanje Liste registrovanih pesticida

Akt: Lista registrovanih pesticida;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.1.4 Aktivnost: Uključivanje Liste i Registra u fitosanitarni informacijski sistem (FIS)

Rok: IV 2017 i dalje kontinuirano;

5.1.5 Aktivnost: Izrada liste pesticida za neprofesionalne korisnike

Akt: Lista pesticida za neprofesionalne korisnike;

Rok: IV 2020;

5.1.6 Aktivnost: Ukidanje dozvola za uvoz pesticida

Akt: Odluka o ukidanju uvoznih dozvola;

Rok: danom pristupanja Crne Gore EU;

5.2 PROMET PESTICIDA

U Crnoj Gori do 31. maja 2016. godine registrovano je 36 uvoznika pesticida i 89 distributera za promet pesticida na veliko i/ili malo.

5.2.1 Aktivnost: Revizija odnosno provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida

Akt: Rješenje o upisu ili brisanju iz registra;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.2.2 Aktivnost: Ažuriranje registra za promet pesticida na osnovu izvršenja revizije

Akt: Ažurirani registar za promet pesticida;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.2.3 Aktivnost: Ažuriranje liste odgovornih lica u registru za promet na osnovu izvršenja revizije pesticida

Akt: Ažurirana lista odgovornih lica u registru za promet pesticida;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.2.4 Aktivnost: Stručno osposobljavanje lica odgovornih za promet pesticida

Akt: Sertifikat/legitimacija;

Rok: I 2017 i dalje kontinuirano;

5.2.5 Aktivnost: Službene kontrole prometa pesticida

Akt: Plan godišnjih službenih kontrola;

Rok: I 2017 i dalje kontinuirano;

5.2.6 Aktivnost: Izrada uputstva distributerima pesticida za ličnu zaštitnu opremu

Akt: Uputstvo za zaštitnu opremu koja se koristi prilikom upotrebe pesticida;

Rok: II 2017 i dalje kontinuirano;

5.3 SPECIJALISTIČKI KURS

U skladu sa članom 6 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14), Pravilnikom o programu specijalističkog kursa za sredstva za zaštitu bilja („Službeni list CG", broj 35/15), Pravilnikom o načinu izdavanja i izgledu legitimacije za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG", broj 67/15) i Pravilnikom o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG", broj 28/16) sprovodi se specijalistički kurs za osposobljavanje lica koja koriste i stavljaju u promet pesticide i to:

- za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja;
- za profesionalne korisnike sredstava za zaštitu bilja.

5.3.1 Aktivnost: Ovlašćenje institucija za sprovođenje specijalističkog kursa

Akt: Rješenje o ovlašćenju;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.3.2 Aktivnost: Priprema materijala za specijalistički kurs odnosno edukaciju korisnika i distributera pesticida

Akt: Edukativni materijali po programima specijalističkih kurseva;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.3.3 Aktivnost: Kontrola ovlaštenih institucija za specijalistički kurs

Akt: Zapisnici o izvršenoj kontroli;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.3.4 Aktivnost: Izrada baze podataka korisnika pesticida sa završenim specijalističkim kursom

Akt: Evidencija o izdatim sertifikatima;

Rok: IV 2017 i dalje kontinuirano;

5.4 UREĐAJI ZA UPOTREBU PESTICIDA

Za upotrebu pesticida mogu se koristiti samo uređaji koji garantuju sigurnu upotrebu pesticida i koje prati sertifikat proizvođača i koja su u tehnički ispravnom stanju.

5.4.1 Aktivnost: Izrada pravilnika za uređaje za upotrebu pesticida

Akt: Pravilnik o uređajima za upotrebu pesticida;

Rok: IV 2016;

5.4.2 Aktivnost: Analiza postojećeg stanja za uređaje za upotrebu pesticida

Akt: Izvještaj o postojećem stanju uređaja za upotrebu pesticida;

Rok: I 2017;

5.4.3 Aktivnost: Ovlašćenje institucija za testiranje uređaja za upotrebu pesticida

Akt: Rješenje o ovlašćenju institucija za testiranje uređaja za upotrebu pesticida

Rok: IV 2017;

5.5 UPOTREBA PESTICIDA I INTEGRALNA ZAŠTITA BILJA

Pesticidi se moraju upotrebljavati u skladu sa rješenjem o registraciji, odnosno uputstvom za upotrebu, u propisanim koncentracijama ili dozama uz poštovanje: načela dobre poljoprivredne prakse za sredstva za zaštitu bilja, integralne zaštite bilja i zaštite životne sredine.

Integralna zaštita bilja je racionalna upotreba kombinacije bioloških, biotehničkih, hemijskih i drugih mjera za gajenje bilja, pri čemu se upotreba sredstava za zaštitu bilja ograničava na određeni minimum neophodan za održavanje populacije štetnih organizama na nivou koji je ispod nivoa koji bi izazvao ekonomski neprihvatljivu štetu ili gubitak.

5.5.1 Aktivnost: Izrada uputstva za integralnu zaštitu bilja po kulturama

Akt: Uputstva za integralnu zaštitu bilja po kulturama;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.5.2 Aktivnost: Izrada procedura i uputstava za upotrebu pesticida na javnim površinama

Akt: Procedura i uputstva za upotrebu pesticida na javnim površinama;

Rok: III 2017;

5.5.3 Aktivnost: Izrada uputstva za dobru poljoprivrednu praksu o upotrebi pesticida

Akt: Uputstvo za dobru poljoprivrednu praksu o upotrebi pesticida;

Rok: IV 2017;

5.5.4 Aktivnost: Uspostavljanje sistema prognoziranja pojave štetnih organizama

Akt: Godišnji izvještajno-prognozni program;

Rok: IV 2018 i dalje kontinuirano;

5.5.5 Aktivnost: Izrada edukativnog materijala o štetnosti upotrebe pesticida iz aviona

Akt: Edukativni materijal o štetnosti upotrebe pesticida iz aviona;

Rok: II 2019;

5.6 UTICAJ UPOTREBE PESTICIDA NA ŽIVOTNU SREDINU

Uticaj upotrebe pesticida na životnu sredinu prati se na osnovu godišnjeg programa monitoringa kao i na osnovu informacija o stanju životne sredine.

5.6.1 Aktivnost: Izrada uputstva o zaštiti voda pri upotrebi pesticida

Akt: Uputstvo za upotrebu pesticida radi zaštite izvorišta vode, podzemnih i površinskih voda;

Rok: II 2017;

5.6.2 Aktivnost: Prikupljanje podataka o zagađenjima izazvanih pesticidima

Akt: Godišnji izvještaj o prikupljenim podacima o zagađenjima izazvanih pesticidima od Agencije za životnu sredinu, Uprave za vode, laboratorije;

Rok: IV 2017 i dalje kontinuirano;

5.6.3 Aktivnost: Uspostavljanje sistema za primjenu pravila u skladu sa propisima kojima se uređuje upravljanje otpadom

Akt: Uputstvo o postupanju ambalažom i pesticidima sa isteklim rokom (ukoliko se smatraju otpadom, u skladu sa propisima kojima se uređuje upravljanje otpadom;

Rok: IV 2017;

5.6.4 Aktivnost: Izrada uputstva za zaštitu pčela pri upotrebi pesticida

Akt: Uputstvo za zaštitu pčela pri upotrebi pesticida;

Rok: I 2018;

5.6.5 Aktivnost: Izrada uputstva za zaštitu posebnih zaštićenih područja pri upotrebi pesticida

Akt: Uputstvo za zaštitu posebnih zaštićenih područja pri upotrebi pesticida;

Rok: II 2018;

5.6.6 Aktivnost: Izrada uputstva za zaštitu ptica pri upotrebi pesticida

Akt: Uputstvo za zaštitu ptica pri upotrebi pesticida;

Rok: I 2019;

5.7 UTICAJ PESTICIDA NA ZDRAVLJE LJUDI

Uticaj pesticida na zdravlje ljudi prati se na osnovu monitoringa pesticida kojim su određeni vršioc monitoringa, prioriteti uzimanja uzoraka hrane biljnog i životinjskog porijekla, broj uzoraka i analiza aktivnih supstanci, metode kontrole, uslovi, način i metode uzimanja i čuvanja uzoraka, vođenje evidencije o uzorcima i metode laboratorijskih ispitivanja radi praćenja nivoa rezidua pesticida.

Program se sprovodi u cilju procjene ugroženosti zdravlja stanovništva i primjene propisa, a u skladu sa propisanim nivoima rezidua pesticida utvrđenih Pravilnikom o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje („Službeni list CG", br. 21/15 i 44/15).

Prilikom izrade programa uzimaju se u obzir sljedeći parametri:

- broj stanovnika;
- statistički podaci o potrošnji hrane (zastupljenosti u ishrani);
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu hrane;
- podaci o nivou rezidua iz prethodnih godina;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- registrovana sredstva za zaštitu bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja hrane.

5.7.1 Aktivnost: Izrada izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida

Akt: Godišnji izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida;

Rok: 2016 i dalje kontinuirano;

5.7.2 Aktivnost: Izrada uputstva za zaštitu lica pri radu sa pesticidima

Akt: Uputstvo za zaštitu lica pri radu sa pesticidima;

Rok: I 2017;

5.7.3 Aktivnost: Izrada predloga agrobudžeta

Akt: Agrobudžet u kojem je kao unakrsna mjera za podršku predviđen uslov: ispravna oprema za primjenu pesticida;

Rok: I 2018 i dalje kontinuirano;

5.8 PRIKUPLJANJE PODATAKA

U skladu sa članom 7 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja i Pravilnikom o bližim uslovima u pogledu prostora za skladištenje i promet sredstava za zaštitu bilja („Službeni list CG", broj 15/13) Uprava sakuplja podatke od registrovanih uvoznika i distributera i dostavlja ih na dalje postupanje Zavodu za statistiku.

5.8.1 Aktivnost: Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida (Uprava - Zavod za statistiku)

Akt: Izvještaj o prometu pesticida (uvoz/promet na veliko);

Rok: IV 2016;

5.8.2 Aktivnost: Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida (Zavod za statistiku - Eurostat)

Akt: Izvještaj o prometu pesticida (uvoz/promet na veliko);

Rok: IV 2017;

5.8.3 Aktivnost: Analiza o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade

Akt: Izvještaj o mogućnost uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade;

Rok: I 2018;

5.8.4 Aktivnost: Predlog mjera za uspostavljanje elektronskog prikupljanja podataka

Akt: Predlog mjera za uspostavljanje elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade;

Rok: IV 2018;

5.8.5 Aktivnost: Statistička istraživanja o upotrebi pesticida

Akt: Objavljeno istraživanje o upotrebi pesticida;

Rok: IV 2019;

5.9 OTPAD

Otpad koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaže u koju su upakovani pesticidi postupa se na način kojim se sprječava negativan uticaj na životnu sredinu u skladu sa propisom kojim se uređuje otpad (rukovanje i skladištenje pesticida i zbrinjavanje njihove ambalaže i ostataka).

5.9.1 Aktivnost: Analiza postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera

Akt: Izvještaj o izvršenoj analizi postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera za naprjeđenje i izvršenom revizijom o ispunjenosti uslova za upis u registre u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja;

Rok: I 2017 i dalje kontinuirano;

5.9.2 Aktivnost: Izrada uputstva o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida

Akt: Uputstvo o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida;

Rok: III 2017;

5.10 INFORMISANJE JAVNOSTI

Radi pravovremenog i potpunog informisanja javnosti preduzimaju se brojne aktivnosti sa ciljem informisanja zainteresovanih lica/strana i pojedinaca te davanja tačnih i objektivnih informacija o: registrovanim pesticidima i potencijalnim rizicima koji mogu nastati njihovom upotrebom.

5.10.1 Aktivnost: Ažuriranje objava preko internet stranice

Akt: Objave na web stranici Uprave;

Rok: III 2016 i dalje kontinuirano;

5.10.2 Aktivnost: Objavljivanje podataka o trovanjima pesticidima

Ova aktivnost je važna za grupe koje su redovno izložene pesticidima kao što su lica koja upotrebljavaju pesticide, poljoprivredni radnici ili lica koja žive u blizini područja na kojima se intenzivno primjenjuju pesticidi.

Akt: Objave na web stranici Uprave;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.10.3 Aktivnost: Objava informacija o primjeni pesticida na javnim površinama

Ova aktivnost je važna kada se primjena pesticida vrši u blizini objekata u kojima žive ljudi, smještaja za životinje, površinskih voda, javnih površina, parkova, dječjih igrališta, rekreacionih i sportskih terena, škola, vrtića, bolnica i drugih zdravstvenih ustanova i slično.

Akt: Objave na web stranici davanja usluga i Uprave;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.10.4 Aktivnost: Objava informacija o primjeni pesticida

Radi bezbjednosti građana koji žive u neposrednoj blizini površina koje se tretiraju i radi bezbjednosti pčela, korisnik koji koristi pesticide opasne za pčele je obavezan najaviti tretiranje najkasnije 48 sata prije tretiranja i dati informacije o pesticidu koje će se koristiti za tretiranje, datum i vrijeme tretiranja te način tretiranja.

Akt: Objave u medijima, obavještenja pčelarima, web stranici;

Rok: IV 2016 i dalje kontinuirano;

5.10.5 Aktivnost: Izrada Programa informisanja javnosti u oblasti pesticida

Informisanje javosti se vrši prema Programu informisanja javnosti u oblasti pesticida koji će obuhvatiti objave putem brošura, informacija na web stranici, programa integralne zaštite za pojedine kulture i druge aktivnosti.

Akt: Program informisanja javnosti;

Rok: I 2017 i dalje kontinuirano;

5.10.6 Aktivnost: Obuke

Lica zadužena za sprovođenje Nacionalnog plana proći će obuku koju organizuje Evropska unija kroz instrumente u predpristupnom procesu Crne Gore: TAEIX, BTSF, IPA. Uprava će u okviru godišnjeg izvještaja praviti izvještaj o realizaciji Nacionalnog plana (mogućnost osnivanja radne grupe) i objaviti na web stranice Uprave, a naročito podatke o:

1. godišnjoj količini pesticida stavljenih u promet (nivo aktivne supstance);
2. broj lica koji se obučavao na specijalističkom kursu;
3. broj uređaja koji su testirani;
4. broj distributera koji ispunjavaju uslove za promet pesticida;
5. broj registrovanih pesticida u skladu sa zahtjevima;
6. broj izrađenih programa integralne zaštite po kulturama;
7. broj izrađenih uputstava iz oblasti pesticida;
8. procenat uzoraka koji nijesu u skladu sa MRL, u kojima je pronađeno prisustvo aktivnih supstanci;
9. broj lica otrovanih pesticidima i druge relevantne podatke.

Akt: Objave na web stranici;

Rok: Kontinuirano;

6. AKCIONI PLAN

AKTIVNOST	NOSILAC AKTIVNOSTI	ROK	PRIMJEDBE
5.1. Registracija pesticida			
5.1.1 Postupak priznavanja registracije pesticida	Uprava Komisija za registraciju pesticida	IV 2016 i dalje	
5.1.2 Uspostavljanje registra pesticida	Uprava	IV 2016 i dalje	
5.1.3 Objavljivanje Liste registrovanih pesticida	Uprava	IV 2016 i dalje	
5.1.4 Uključivanje Liste i Registra u fitosanitarni informacioni sistem (FIS)	Uprava	IV 2017 i dalje	
5.1.5 Izrada liste pesticida za neprofesionalne korisnike	Uprava	IV 2020	

5.1.6 Ukidanje dozvola za uvoz pesticida	Uprava	Danom pristupanja Crne Gore EU	
5.2 Promet pesticida			
5.2.1 Revizija odnosno provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	
5.2.2 Ažuriranje registra za promet pesticida na osnovu izvršenje revizije	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	
5.2.3 Ažuriranje liste odgovornih lica u registru za promet na osnovu izvršenje revizije pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	
5.2.4 Stručno osposobljavanje lica za promet pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	I 2017 i dalje	
5.2.5 Službene kontrole prometa pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	I 2017 i dalje	
5.2.6 Izrada uputstva distributerima pesticida za ličnu zaštitnu opremu	Uprava Ministarstvo rada i socijalnog staranja	II 2017	
5.3 Specijalistički kurs			
5.3.1 Ovlašćenje institucija za sprovođenje specijalističkog kursa	Uprava Ovlašćene institucije Subjekti	IV 2016 i dalje	
5.3.2 Priprema materijala za specijalistički kurs odnosno edukaciju korisnika i distributera pesticida	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2016 i dalje	
5.3.3 Kontrola ovlašćenih institucija za specijalistički kurs	Uprava	IV 2016 i dalje	
5.3.4 Izrada baze podataka korisnika pesticida sa završenim specijalističkim kursom	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2017 i dalje	
5.4 Uređaji za upotrebu pesticida			
5.4.1 Izrada pravilnika za uređaje za upotrebu pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	IV 2016	
5.4.2 Analiza postojećeg stanja za uređaje za upotrebu pesticida	Uprava	I 2017	
5.4.3 Ovlašćenje institucija za testiranje uređaja za upotrebu pesticida	Uprava	IV 2017	
5.5 Upotreba pesticida i integralna zaštita bilja			
5.5.1 Izrada uputstva za integralnu zaštitu bilja po kulturama	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2016 i dalje	
5.5.2 Izrada procedura i uputstava za upotrebu pesticida na javnim površinama	Uprava Davaoci usluga	III 2017	
5.5.3 Izrada uputstva za dobru poljoprivrednu praksu o upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Ovlašćene institucije Udruženja poljoprivrednih proizvođača	IV 2017	
5.5.4 Uspostavljanje sistema prognoziranja pojave štetnih organizama	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2018 i dalje	
5.5.5 Izrada edukativnog materijala o štetnosti upotrebe pesticida iz aviona	Uprava	II 2019 i dalje	

5.6 Uticaj upotrebe pesticida na životnu sredinu			
5.6.1 Izrada uputstva o zaštiti voda pri upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ministarstvo poljoprivrede Agencija za zaštitu životne sredine Uprava za vode Laboratorije	II 2017	
5.6.2 Prikupljanje podataka o zagađenjima izazvanih pesticidima	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Agencija za zaštitu životne sredine Uprava za vode Laboratorije	IV 2017 i dalje	
5.6.3 Uspostavljanje sistema za primjenu pravila u skladu sa propisima kojima se uređuje upravljanje otpadom	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2017	
5.6.4 Izrada uputstva za zaštitu pčela pri upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Pčelarske organizacije NVO za pčele	I 2018	
5.6.5 Izrada uputstva za zaštitu posebnih zaštićenih područja pri upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine Nacionalni parkovi	II 2018	
5.6.6 Izrada uputstva za zaštitu ptica pri upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine Fakultet za biologiju NVO za ptice	I 2019	
5.7. Uticaj pesticida na zdravlje ljudi			
5.7.1 Izrada izvještaja o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida	Uprava Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje CETI	2016 i dalje	
5.7.2 Izrada uputstva za zaštitu lica pri radu sa pesticidima	Uprava Ministarstvo zdravlja Ministarstvo rada i socijalnog staranja Biotehnički fakultet	I 2017	
5.7.3 Izrada predloga agrobudžeta	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	I 2018 i dalje	
5.8 Prikupljanje podataka			
5.8.1 Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida (Uprava – Zavod za statistiku)	Uprava Zavod za statistiku	IV 2016	
5.8.2 Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida (Zavod za statistiku - Eurostat)	Uprava Zavod za statistiku	IV 2017	

5.8.3 Analiza o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade	Uprava Zavod za statistiku Subjekti	I 2018	
5.8.4 Predlog mjera za uspostavljanje elektronskog prikupljanja podataka	Uprava Zavod za statistiku Subjekti	IV 2018	
5.8.5 Statistička istraživanja o upotrebi pesticida	Uprava Zavod za statistiku	IV 2019	
5.9. Otpad			
5.9.1 Analiza postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera	Uprava Fitosanitarna inspekcija	I 2017	
5.9.2 Izrada uputstva o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida	Uprava Agencija za zaštitu životne sredine	III 2017	
5.10 Informisanje javnosti			
5.10.1 Ažuriranje objava preko internet stranice	Uprava	III 2016 i dalje	
5.10.2 Objavljivanje podataka o trovanjima pesticidima	Uprava Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje	IV 2016 i dalje	
5.10.3 Objava informacija o primjeni pesticida na javnim površinama	Uprava Davaoci usluga	IV 2016 i dalje	
5.10.4 Objava informacija o primjeni pesticida	Uprava Profesionalni korisnici	IV 2016 i dalje	
5.10.5 Izrada Programa informisanja javnosti u oblasti pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	I 2017 i dalje	
5.10.6 Obuke	Uprava	2016 i dalje	

7. Ovaj plan objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Vlada Crne Gore

Broj:
Podgorica,

Predsjednik,
Milo Đukanović

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O NACRTU NACIONALNOG PLANA ZA ODRŽIVU UPOTREBU SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je 28. aprila 2016. godine dalo na javnu raspravu Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja sa planom aktivnosti (2016- 2021), čiji tekst je objavljen na internet stranici Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i portalu e- uprave. Predlozi, sugestije i komentari na Nacrt Nacionalnog plana mogli su se dostavljati do 6.06.2016.godine. Takođe, shodno propisanim obavezama, Nacrt Nacionalnog plana sa pozivom za učešće u javnoj raspravi objavljen je u dnevnom listu Pobjeda, 4. maja 2016. godine i pozvani su svi zainteresovani subjekti da daju svoje komentare, primjedbe i predloge.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je dana 25.05.2016. godine održalo javnu prezentaciju Nacionalnog plana svim zainteresovanim organima i institucijama, organizacijama, udruženjima i pojedincima (zainteresovanoj javnosti) sa pozivom da se uključe i daju svoj doprinos u razmatranju Nacrta nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja sa planom aktivnosti 2016-2021.

Ekspertsku pomoć na izradi ovog Nacrta nacionalnog plana pružena je u okviru IPA Projekta „Razvoj bezbjednosti hrane i fitosanitarnih službi u Crnoj Gori“, eksperti iz Slovenije Milena Koprivnikar i Jernej Drofenik.

Prestavnici Ministarstva koji su učestvovali u javnoj prezentaciji:

1. Vesna Daković, MPRR- Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, direktorka;
2. Zorka Prljević, MPRR- Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, pomoćnica direktorku;
3. Milka Petrušić, MPRR, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, samostalni savjetnik I;
4. Ana Radoičić, MPRR, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, samostalni savjetnik III;
5. Vesna Novaković, MPRR, pravica

Raspravi su pored ovlašćenih predstavnika Ministarstva prisustvovali i predstavnici Centra za ekotoksikološka ispitivanja, Privredne komore, Biotehničkog fakulteta, Savjetodavne službe za biljnu proizvodnju, Uprave za inspekcijske poslove, Zavoda za metrologiju i Ministarstva održivog razvoja i turizma.

U uvodnoj riječi, Vesna Daković, direktorica Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove naglasila je višestruki značaj donošenja nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja. Plan uključuje i praćenje procesa usaglašavanja i primjene zakonodavstva EU u ovoj oblasti. Implementacijom plana unaprijediće se zdravlje bilja, ljudi i životinja i dopriniće se i očuvanju životne sredine. Smanjenje rizika i negativnog uticaja pesticida povezano je i sa promovisanjem integralnih i drugih nehemijskih mjera suzbijanja štetnih organizama. Jedna od najznačajnijih aktivnosti je edukacija subjekata koji koriste, vrše promet ili kontrolišu upotrebu pesticida. Nacrt nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja sa planom aktivnosti 2016-2021, predstavila je Milka Petrušić samostalni savjetnik u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.

Učesnici na javnoj prezentaciji raspravama su dali podršku donošenju ovog nacionalnog plana bez primjedbi, shvatajući neophodnost usklađivanja sa EU standardima kada je u pitanju oblast sredstava za zaštitu bilja, kao i značaj unapređenja zdravlja ljudi, bilja, životinja i očuvanja životne sredine.

Na Nacrt Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja sa planom aktivnosti 2016-2021 komentari, predlozi i sugestije Ministarstva održivog razvoja i turizma i Zavoda za statistiku ugrađeni su u tekst ovog plana u neposrednoj saradnji.